

vezilo

GLASILO BELOKRANJSKE
TRIKOTAŽNE INDUSTRIJE

Narodnogospodarsko stanje in Beti

Zaradi prevelike sproščenosti v investicijah so se v zadnjih letih vsa podjetja prosto odločala, kam bodo usmerjala svoja neporabljena sredstva za razširjeno reprodukcijo. V vsakem naprednem gospodarstvu, ki se hitro razvija in so potrebe po sredstvih večje od finančnih zmogljivosti, je inflacija normalen pojav. Inflacija (razvrednotenje denarja) vsakomur od nas zajeda iz leta v leto vsak nepotrošeni dinar. V takšni situaciji so se vse osebe (fizične in pravne) kratkoročno odločale porabiti svoje prihranke, ker po daljšem času ni možno z istim denarjem enako zadovoljiti svoje potrebe.

Iz zgoraj omenjenih razlogov so vsa podjetja težila k prekomernim investicijam in zadolžitvam. Naložbe pa so bile v glavnem usmerjene v proizvodnjo blaga za široko potrošnjo, ker so se tam sredstva najhitreje vračala. Zaradi tega je nastala v nekaterih panogah takoiimenošana hiperprodukcija (prevelika proizvodnja, presegajoča potrebe – tekstilna industrija). Nekateri panoge, kot so: energetika, metalurgija, kmetijstvo in prometna infrastruktura pa so zaostajale. To je imelo za po-

sledice zmanjšanje reproduktivne sposobnosti celotnega gospodarstva. Da bi se odpravilo to nesorazmerje v gospodarskem sistemu, je morala vmes poseči država z zakonskimi ukrepi.

Usklajevanje srednjeročnega razvoja in dajanje prednosti določenim gospodarskim panogam smo uredili s srednjeročnim planom SFRJ do 1980. Obenem je izšel zakon o samoupravnem družbenem planiranju, ki narekuje obnašanje in dogovarjanje vseh OZD pri svojem načrtovanju. S tem odpravljamo osnovni gospodarski problem, ki sem ga navedel v začetku, to je nered pri investiranju.

Zaradi zajeitve nelikvidnosti in s tem posredno tudi inflacije, pa je izšel drugi državni ukrep, in sicer Zakon o plačevanju med uporabniki družbenih sredstev. Tako se preprečuje vsem organizacijam združenega dela, da ne morejo trošiti več kot ustvarijo.

Gornja dva zakonska ukrepa imata svoje pozitivne in negativne posledice za našo delovno organizacijo. Ker večina naših kupcev nima dovolj lastnih sredstev za sprotno plačevanje.

so zmanjšali nakup, kar se nam je v prehodnem obdobju – aprila meseca – odrazilo v močnem izpadu realizacije in povečanju zalog gotovih izdelkov. S podobnim problemom so se srečale vse proizvodne organizacije, kar pomeni, da so se zaloge preselile iz trgovin v skladišča proizvajalcev. Gospodarsko bolj stoječa podjetja bodo kljub temu obdržala isto stopnjo proizvodnje, nelikvidna in manj rentabilna podjetja pa bodo morala zaradi pomanjkanja obratnih sredstev zmanjšati proizvodnjo.

Ker je imela Beti sorazmerno dobro likvidnost, bomo prehodno obdobje nekako izdržali in nam proizvodnje kljub porastu zalog ne bo treba reducirati.

V novih razmerah pa se začneja še večja borba na tržišču. Če hočemo obdržati prodajo zaradi polne zaposlenosti in povečati prodajo zaradi prevelikih zalog, je treba usmeriti vse naše sposobnosti v akcijo za zmanjševanje proizvodnih stroškov. Samo s primerno ceno (na kar je potrošnik najbolj občutljiv) si lahko širimo tržišče. Imamo dovolj tehničnih in kadrovskih zmogljivosti, da se obdržimo v močni konkurenci. Morali pa bomo posvetiti več pozornosti in bolj spodbujati racionalizacijo in inovacijo. Na tem področju imamo še največ rezerv za ustvarjanje dohodka.

Drugi zakonski ukrep o srednjeročnem samoupravnem družbenem planiranju pa nam daje več pozitivnih prednosti. Vse svoje razvojne programe bomo lahko realizirali na ekonomsko trdnejših osnovah. V tesnejšem planskem sodelovanju z drugimi OZD v panogi pa si bomo zagotovili večjo varnost nadaljnega plasmana naših izdelkov. Osnovna naloga pa nam je iskati možnosti naložb v netekstilno dejavnost oz. v tisto proizvodnjo, ki je z družbenoekonomskega vidika bolj poudarjena in zaželena.

NIKOLA ing. PODREBARAC

Gesto je prepisano s plakatov, ki reklamirajo vpsosojila za ceste, o katerih vemo povedati vse najslabše. Ob luknjah v njih izgubljamozivce in v šali poimenujemo najbolj luknjaste ulice s „Samajama“.

In zdaj je pred nami. Posojilo namreč, ko bo treba poseči v žep in posoditi. Ljudje v naši občini so se odločili, da bodo vpisali petdeset odstotkov svoje plače, polovico pokojnine bodo posodili upokojenci, kmetje pa bodo vpisali po 500 dinarjev.

Posojilo je vezana hranilna vloga in ne gre za darovanje, kot je morda videti na prvi pogled.

Ljudje naše občine so že velikokrat pokazali svojo politično zrelost, pripravljenost graditi si lepši jutri z lastnimi žulji, o čemer pričaplačevanje samoprispevka že dve desetletji.

Kolikor poznam razmere v vaških krajevnih skupnostih, vem, da ljudje odstejejo denar za postavitev transformatorskih postaj, napeljavovodovoda, popravilo pokopališč, kopanje kanalizacije, za asfalt do vasi. Do poslednjega se zavedajo (žal je tudi nekaj redkih izjem, ki so vedno ob strani, kadar je treba kaj prispevati, in prvi,

Posojilo za ceste

kadar je treba kaj dobiti), da bo njihovo naselje takšno, kakršnega si bodo sami uredili. Tako je tudi z razvojem naše občine in vpisovanje posojila za ceste je izpit, na katerem ne smemo pasti, kajti neuspeh nam ne nazadnje zapre marsikatera vrata in usta, s katerimi smo se hvalili, kako imajo naši ljudje posluš in smisel za skupne akcije. Neuspeh vpisa posojila je zavora koraka napredka, saj vsi predobro vemo, kaj pomenijo urejene, sodobne ceste.

Vpisno mesto za zaposlene v Beti bo v podjetju, v Novicah „Včera, danes, jutri“ pa bomo sproti objavljali priimke in imena vseh, ki bodo posojilo vpisali, zadoženi pa se bodo z vpisovalcem pogovorili o višini vpisanega posojila ter o višini mesečnih obrokov (50, 100, 150, 200 itd. dinarjev).

Posojilo za ceste je naša skupna akcija in ne morda prevroča misel koga z republike ali z občine in odpor zoper njo kaže na nerazumevanje reči, na neželjo po napredku, po izboljšavi stanja cest v mejah naše občine.

T. G.

Sindikati, odigramo svojo pravo vlogo

Gotovo je že vsem znano, da so pred nami zelo zahtevne naloge. Gre namreč za več pomembnih stvari. Kot prvo naj omenim, da je pred nami razprava o osnutku zakona o združenem delu, na katero se pri nas temeljito pripravljamo, da bi delovni človek čim bolj razumel, za kaj gre. Gotovo je zelo pomembno, kako bomo podajali določene novice delavcem, da ne bi preveč „mahali“ s tujkami, ampak se bo pač treba prilagoditi sredini, če hočemo biti razumljivi in če hočemo

uspeli.

Te razprave se pričenjajopri nas s 15. junijem in bodo trajale do 21. junija. Pomembno vlogo bodo morali vsekakor odigrati predstavniki DPO v TOZD z nenehnim opozarjanjem na pomembnost zakona, s pomočjo vodjem izmen, skupin ali starešinam samoupravnih delovnih skupin. V zakonu je jasno opredeljena vloga delavcev v združenem delu in če bomo te svoje pravice in dolžnosti izpolnjevali, lahko pričakujemo lepši jutri.

Pred nami je tudi težka naloga, ki mora uspeli. To je vpis posojila za ceste.

Domovina, si še kakor zdravje?

Pri Založbi Borec je pravkar izšla knjiga Petra Likarja, ki nosi prav tak naslov, kot je naslov tega sestavka. S tem delom dobivamo Slovenci novo razširjeno in poglobljeno informacijo o našem okolju. Avtor, znani TV komentator Peter Likar, je po vsej Sloveniji zbral stotine primerov onesnaženja okolja, ki ponekod prerašča že v pravo katastrofo. V osnovi se je pretežno naslanjal na podatke naših in tujih raziskovalcev, ki se ukvarjajo s posameznimi področji, potem pa je okrog tega jedra nanizal žive primere, ki jih

je ilustriral s pripovedovanjem prizadetih ljudi, družbenopolitičnih delavcev in z lastnimi opazovanji ter ugotovitvami. Naravnost leksikografsko poznavanje problema, poznavanje ozadij, želja po izboljšanju ogroženega okolja, navajanje primerov, ko je bilo okolje rešeno pred onesnaževanjem, hkrati pa brezkompromisnost do nekaterih krivcev dajejo delu še poseben pečat. Knjiga je napisana s spretno roko novinarja in bralca pritegne, da je ne odloži, dokler je ne prebere. Mnogi med tistimi, ki so knjigo že prebrali, so jo poimenovali kar „kriminalka o našem okolju“.

V tem okolju sta avtor in fotografski mojster ing. Marjan Smerke posnela marsikatero fotografijo. Knjiga je opremljena s približno 120 barvnimi in črno-belimi fotografijami, ki sam tekst več kot zgovorno dopolnjujejo.

Avtor obravnava ogroženost zemlje, vode, krasa, gramoznic, živali, hrane — vsega, kar nas obdaja in na kar ljudje dostikrat še pomislimo ne, da je v nevarnosti. Vsi obravnavani problemi

zadevajo Slovenijo. Avtor le redko sega v druge republike ali na širša območja.

Knjigo bi moral imeti vsak občan, ki mu ni vseeno, kaj je sojeno našemu okolju, predvsem pa bi jo morali imeti tisti, ki se že po naravi svojega dela ukvarjajo ali pa bi se morali ukvarjati z bojem proti onesnaževanju okolja: delavci v industriji, delegati, delavci v organizacijah javne uprave in šol. Bolj ko se dviga življenjska raven, bolj je ogroženo človekovo okolje, hkrati s tem pa raste tudi zavest občanov in skrb, da bi okolje vendarle zavarovali in ga ohranili.

Če ob vsem, kar nam to branje nudi, zanemarimo včerajšnji ali današnji dan, ta trenutek (čeprav tega enostavno ne moremo) in se ozremo malček naprej in se spet zamislimo nad vprašanjem okolja, ki je naš skupni problem, šele tedaj se prav zavemo, da nam v usodnih časih onesnaženo okolje ne bo zaveznik, temveč velik sovražnik. Prenekateri se še predbro spomnijo, kako so se morali odpovedati požirku vode na dolgem pohodu, ker je bila voda okužena. Strupi in odplake nam še bolj zmanjšujejo vire. Med NOB je bila umazanija prštevana med sovražnike, posebej še, ker ni bilo dovolj zdravil. In kako bo jutri? Potrebne so

nam čiste podzemne jame, gore, gozdovi, naravna zavetišča in skladišča. Zaledje je naš prostor gibanja in življenjski vir v času miru in v času vojne.

O vsem tem in še o mnogocem govori ta knjiga. Knjiga, ki je naša vest. Knjiga, ki nas uči. Knjiga, ki je vredna branja. Knjiga — za danes in za jutri. To je branje, ob katerem se šele prav zavemo, kako daleč smo že zabredli in kaj nas šele čaka, če si ne bomo vsi skupaj še bolj prizadevali, da bi prišlo do streznitve v našem mišljenju in v povsem praktičnem delovanju.

Seveda pa to ni nobeno črnogledno pisanje. Avtor s pozornostjo opiše vsak pozitiven premik, ki ga je bilo moč zaslediti zadnja leta.

Uvod h knjigi „Domovina, si še kakor zdravje?“ je napisal predsednik komiteja za varstvo okolja in podpredsednik izvršnega sveta SR Slovenije dr. Avguštin Lah.

Knjigo naročite tako, da izpolnete objavljeno naročilnico, jo izrežete in nalepite na dopisnico, ki jo naslovite na naslov: ZALOŽBA BOREC, knjigotrški oddelek, 61000 Ljubljana, Miklošičeva 28/I.

Cena: 250 dinarjev. Naročnino lahko poravnate v treh, dveh ali enem obroku. V sami naročilnici ustrezno obkrožite.

Iz novega zakona

Iz obrazložitve zakona o združenem delu povzemamo naslednje:

Delavec ima pravico in dolžnost uresničevati samoupravno delavsko kontrolo. Osnutek določa obveznosti delavskega sveta in poslovodnega organa glede uresničevanja kontrole v samoupravnih organizacijah in v skupnostih kot tudi glede odpravljanja nepravilnosti, ki so ugotovljene pri kontroli.

Osnovni subjekt (osebek) kontrole je delavec oziroma so delavci, ki jo uresničujejo neposredno, v obstoječih organih upravljanja in v posebnem organu samoupravne delavske kontrole.

Pri uresničevanju neposredne kontrole lahko zahtevajo delavci na zboru delovnih ljudi odgovore na mnenja in predloge delavcev, na zboru delavcev, seji delavskega sveta in v drugih oblikah odločanja zahtevajo dopolnilne podatke in poročila o delu in poslovanju organi-

zacije; neposredno ali prek samoupravne delavske kontrole zahtevajo vpogled v delo in poslovanje, v izpolnjevanje sklepov in uporabo statuta in drugih samoupravnih aktov; prek delavskega sveta zahtevajo kontrolo nad delom izvršilnih in poslovodnih organov in ustrezno nadzorstvo nad izvajanjem samoupravnih aktov, razvojnih programov in načrtane politike ter ciljev samoupravnih planov.

Delavski svet in organ samoupravne delavske kontrole uresničujeta kontrolo na način, ki je določen v statutu in v drugem samoupravnem splošnem aktu.

V temeljni, delovni in sestavljeni organizaciji ter v drugih oblikah združevanja dela in sredstev se oblikuje organ samoupravne delavske kontrole. Člane organa samoupravne delavske kontrole volijo delavci po načelih delegatskega sistema, če z zakonom ni drugače določeno.

S statutom in z drugim samoupravnim splošnim aktom so v skladu z zakonom določene pravice, dolžnosti in odgovornosti članov te kontrole.

Po osnutku se samoupravna delavska kontrola uresničuje na vseh ravneh združevanja dela in sredstev, in sicer v treh oblikah: neposredno, prek organov upravljanja in prek posebnega organa samoupravne delavske kontrole. V medsebojnih odnosih med organi samoupravne delavske kontrole in različnimi oblikami združevanja so določena posebna pooblastila za organ samoupravne delavske kontrole v temeljni organizaciji. Ta organ kontrole ima pravico uresničevati kontrolo tudi v delovni in sestavljeni organizaciji ter v drugih oblikah združevanja dela in sredstev, čeprav imajo posebne organe samoupravne delavske kontrole. V sodelovanju z organi, pristojnimi za nadzorstvo nad zakonitostjo dela organizacij združenega dela, z družbenim pravobranilcem samoupravljanja s službo družbenega knjigovodstva in sindikalno organizacijo lahko

organ samoupravne delavske kontrole v temeljni organizaciji učinkovito uresničuje kontrolo nad delom in poslovanjem tudi na vseh ravneh združevanja dela in sredstev in lahko s svojo pobudo na zahtevo delavcev v temeljni organizaciji terja ustrezno kontrolo organov samoupravne delavske kontrole na vseh ravneh združevanja dela in sredstev.

V medsebojnih odnosih organov samoupravne delavske kontrole in delavskega sveta je določena pravica organa kontrole, da lahko o sklepih delavskega sveta, za katere meni, da posegajo v samoupravne pravice delavcev oziroma jih krnijo, zahteva osebno izrekanje delavcev. Če delavski svet ne ravna po zahtevah organa samoupravne delavske kontrole, predvideva osnutek možnost, da ta organ predlaga skupščini družbenopolitične skupnosti, naj zahteva, da se zadrži izvršitev spornega akta in sklepa delavskega sveta.

O svojem delu mora organ samoupravne delavske kontrole obveščati delavce.

Nekaj o kadrovski politiki

Družbeni dogovor o nalogah pri oblikovanju in izvajanju kadrovske politike v SR Sloveniji v temeljnih določilih navaja, da je „osnovna naloga kadrovske politike kot neločljivega sestavnega dela politike našega socialističnega samoupravnega družbenega razvoja, da soustvarja takšne družbene razmere in možnosti, v katerih se bo krepila in uveljavila oblast delavskega razreda in ki bo omogočila vsestranski razvoj sposobnosti in ustvarjalnosti vseh delovnih ljudi, zlasti mladine, uveljavljanje svobodne, odgovorne, idejno in kulturno osveščene ter ustvarjalne osebnosti in njenih socialističnih ter moralno-političnih vrednot“.

Zato so tudi temeljni smotri kadrovske politike v tem, da razvija in se bori za uveljavitev človeka kot svobodne socialistične osebnosti, ki v združenem delu skladno z družbenimi potrebami in s svojimi sposobnostmi in pridobljenim znanjem tvorno sodeluje pri ustvarjanju, delitvi in porabi materialnih in duhovnih dobrin v socialistični samoupravni družbi, dalje, da organizira in sistematično skrbi za delovne ljudi, ki so nosilci in organizatorji družbenopolitične, samoupravne in strokovne dejavnosti pri razvijanju družbenih odnosov in produktivnosti dela, ter da usposablja delovne ljudi v skladu s potrebami načrtovanega družbenega razvoja.

Delovni človek postaja vedno bolj očitno temeljni nosilec in poglavitni dejavnik vsega razvoja in napredka. Ena izmed zakonitih posledic teh dejstev je tudi nenehno naraščajoča vloga kadrovske politike in kadrovske službe. Res je, da je bila ta vloga vedno velika, samo prepoznati se zgodi, da smo z njo premalo seznanjeni, oziroma da je dovolj ne upoštevamo. Kadrovska politika ne pomeni razpolaganje s človekom po nekih „višjih interesih“, ne pomeni bolj ali manj „sprotne reševanje posameznih kadrovskih zadev in problemov“, temveč pomeni načrtno, smotrno, stalno prizadevanje delovnih ljudi v TOZD in v drugih organizacijah združenega dela, da ob podpori družbenopolitičnih organizacij in po svojih specializiranih službah (npr. kadrovska, organ.-kadrovska, kadrovsko-socialna, itd.) in strokovnjakih ustvarja in nenehno izpopolnjuje pogoje, da delovni človek kot ustvarjalec postane celovita osebnost, sposobna, da dejan-

sko vpliva na pogoje in rezultate svojega dela in da se za to tudi nenehno usposablja.

Kadrovska služba, ki jo marsikdo izenačuje z administrativnim urejanjem tekočih personalnih zadev, mora biti enakovredna drugim strokovnim službam in usposobljena za ustvarjanje vseh potrebnih osnov za samoupravno odločanje s tega področja oziroma v tesnem sodelovanju z izobraževalno službo tudi s področja izobraževanja. Te naloge so zlasti ustvarjanje potrebnih strokovnih in drugih osnov za samoupravno urejanje naslednjih vprašanj:

- vodenje načrtno in sistematične kadrovske politike;
- planiranje potreb in sistematično kadrovanje delavcev;
- uvajanje delavcev na delovna mesta;
- spremljanje razvoja in uspešnosti kadrov ter predlaganje napredovanja in razporejanje kadrov na ustrezna delovna mesta;
- programiranje in izvajanje stalnega in dopolnilnega strokovnega in družbenoekonomskega izobraževanja;
- skrb za ustrezne življenjske in delovne razmere zaposlenih;
- analiziranje samoupravne organizacije dela in dajanje pobud za njeno izpopolnjevanje;
- zagotavljanje pravočasne in celovite obveščeniosti zaposlenih;
- skrb za oblikovanje in izvajanje politike delitve dohodka in osebnih dohodkov na osnovi samoupravnega sporazuma;
- spremljanje izvajanja družbenega dogovora o kadrovski politiki ter drugih dogovorov oz. samoupravnih sporazumov s področja kadrovske politike, vključno štipendiranje in izobraževanje.

Kadrovska službi, ki mora biti navzoča povsod, kjer gre za pomembnejše odločitve, tj. službi, ki mora imeti mnogo globokega smisla, občutka in razumevanja za človeka, za njegove težave, probleme in dogajanja, se mora zagotoviti glede na njeno vlogo in pomen ustrezno mesto. Kadrovska politika in kadrovska služba sta nepogrešljiv integralni del poslovne in samoupravne politike delovne organizacije, celo njen najbolj občutljivejši in najbolj izpostavljeni del. Takšno mesto pripada glede na mesto delovnega človeka in izvira iz njene temeljne naloge in vsebine, ki jo je mogoče označiti za stalno, organizirano skrb za delovnega človeka,

za takšne njegove delovne, poklicne in druge sposobnosti, ki mu omogočajo, da se delavec zaveda in v svojem delovanju ravna v duhu zahtev in odgovornosti delovnega mesta.

Ne smemo pozabiti, da delavec ne more biti objekt kadrovske politike, ampak ustvarjalni subjekt pri opredeljevanju delovnih nalog oziroma delovnih mest, a kadrovska služba, tj. delovna organizacija kot podpisnik družbenega dogovora o nalogah pri oblikovanju in izvajanju kadrovske politike, si mora prizadevati za pravilno razporeditev delavcev na ustrezna delovna mesta, za njihovo strokovno, samoupravno, idejno-politično in družbenoekonomsko usposabljanje in napredovanje ter s tem zagotoviti nenehno rast storilnosti, uspešno poslovanje in ekonomsko stabilnost TOZD in DO, kakor tudi osebno zadovoljstvo in socialno varstvo delavcev.

Da bi kadrovska služba zadovoljila vse potrebe, so strokovnjaki s tega področja mnenja, da bi moralo biti razmerje osebja v kadrovskem sektorju (službi) glede na vse zaposlene od 1:80 do 1:150. Nekateri strokovnjaki celo menijo, da bi vsaka TOZD z več kakor 70 delavci imela svojega kadrovika. Kakšno je najboljšo razmerje, zavisi od številnih dejavnikov.

Dejstvo pa je, da brez strokovnjakov, ki imajo tudi moralnopolitične kvalitete oziroma prilagoditve kadrovske službe sedanjim zahtevnejšim potrebam, kadrovska služba ni v stanju izvršiti vse naloge, ki se danes postavljajo pred njo. Namreč, geslo „kadri rešujejo vse“, ne sme biti samo na papirju, temveč to geslo mora tudi v praksi, bolj kakor doslej, imeti svojo konkretno in vsebinsko težo.

II. del v
naslednji številki
„Vezila“
D. Ž.

KRONIKA ZA MESEC MAJ

PRIŠLI:

Dautovič Veselin DSSS, Stanonjevič Kruna DSSS, Žabčič Matija DSSS;

TOZD PLETILNICA:

Tajčman Stanko;

TOZD KONF. Črnomelj:

Plavec Alenka,
Grašak Ružica.

Šopek šmarnic

Vsakdanje brnenje budilke, ki te treščji iz lepih sanj v sivo vsakdanost, potem na hitro roko izpit čaj in prva jutranja cigareta pa avtomobil, ki zjutraj noče vžigati. Takole že nekaj let, da je organizem utečen in da se še ob sobotah in nedeljah prebujam ob pol šestih, kot mi je v navadi, nemesto da bi spal po želji. Ne zgodi se nič takega, kar bi pretrgalo to uhojenost po lastnem človeškem tiru in če je že kaj novega, tega ne opazim, ker so mi že vrsto let srečujoči predmeti poznani v svoji stalnosti, samo na obrazih ljudi opazim od trenutka do trenutka gubico več ali pa so prišli lasje v svojo zimsko barvno stanje.

Potem ti nekega sončnega dne prinese ženska roka šope šmarnic: „To je nabrala moja hčerka za vas, ker ste ji dali značko,“ pove s tihim, malce preplašenim glasom.

Takoj smo vrgli iz lončka, v katerem navadno hranimo svinčnike, radirke in sponke, omenjeno šaro, natočili vode in šopek je dobil mesto med fascikli, stoli iz skaja in kričočim telefonom.

Nikoli doslej nisem vedel, da je lahko v tako majhnem šopku šmarnic toliko človeškega srca.

T. G.

Za varstvo narave

O varstvu človekovega okolja smo doslej pri nas v Beli krajini bolj malo govorili, s tem pa ni rečeno, da je bilo tudi bolj malo narejenega. No, danes ne menim pisati o ničemer drugem kot o tem, da bo v kratkem osnovan pri skupščini metliške občine devetčlanski odbor, ki se bo v bodoče močnejše ukvarjal z zaščito človekovega okolja. Dela mu gotovo ne bo manjkalo, že če bo hotel narediti red s smetišči, ki so krepko razmetana okoli mesta. Več pozornosti bo treba posvetiti reki Kolpi, pa parkom in zelenicam v mestu, gozdovom, zaščiti zraka in podobnemu. Na predsedniškem mestu bo inženir Julij Nemanič, v odboru pa bodo predstavniki delovnih organizacij, hortikulturnega društva, lovcev, ribičev itd. Novorojenemu odboru želimo veliko uspeha pri delu, o katerem bomo še pisali.

25. junija bo pelo v domu Partizana kar pet oktetov, ki se bodo sicer udeležili srečanja oktetov v Šentjernej. Novomeščani so se odločili, da bodo šli letos v širšo akcijo in bo po pet oktetov nastopilo v vsakem večjem mestu Dolenjske. Zamisel je gotovo pohvale vredna in nemalo je med nami ljudi, ki bodo prišli ta dan v dvorano, sicer neprimerno, z razmajanimi stoli in nekaj desetletij starimi zavesami, toda prišli bodo. In prav bi bilo, da bi pred pričetkom koncerta prepotovali z očmi dvorano s krogi, visečimi s stropa, z luknjami na stropu in s pločevinastimi reflektorji, s cvilečimi vrati in prekratkimi stranskimi zavesami ob robovih odra. Gotovo vas bo postalo vsaj malce sram in gotovo se vam bo porodila misel, da se je težko iti kulturo – oprostite izrazu – v svinjaku. Pri kulturni skupnosti si na vso moč prizadevajo, da bi voz, imenovan kultura, povlekli vsaj za centimeter naprej, toda brez denarja to gotovo ne bo šlo. Zaposleni plačujejo prispevek za kulturo, morda pa bi tudi podjetja le našla kje kak dinar, da bi se dvorana vsaj za silo uredila, potem bi bil brez dvoma tudi obisk ob prireditvah večji, kot je sicer. Je pa še nekaj: dvorano doma Partizana bodo lahko pričeli urejati šele tedaj, ko bo nared nova (že tolikokrat obljubljena) telovadnica. Kot kaže, pa je ta trenutek še zelo daleč. T. G.

BO V BODOČE BOLJE?

Imeli smo proslavo, ki je po mnenju večine lepo uspela. Je pa človeka vendarle nekaj motilo. Med programom so nekateri sodelavci govorili, dajali pripombe, se hihitali, kar je izvajalce, a tudi druge poslušalce precej motilo. Lepo bi bilo, če bi se v prihodnje kulturno obnašali. Pa še nekaj: če že moramo zapustiti prireditveni prostor, naredimo to tiho, neopazno, vrata zapirajmo brez hrupa, kajti ljudje običajejo prireditve, da bi uživali v programu, ne pa da bi poslušali neumne pripombe in loputanje z vrati. V bodoče bo bolje, kajne?

Kmalu nov barvarski stroj

Del načrtovanih investicij v TOZD Barvama se približuje uresničitvi. Prednost ima nakup barvarskega stroja overflow in kaže, da bo v kratkem nabavljen. V tem zapisu bi navedli nekaj podatkov o lastnosti tega stroja.

Bralec že ve, da je proizvodni program Beti zelo pester. V barvarni plemenitimo celo vrsto različnih artiklov, ki so zelo različne surovinske sestave. Imamo artikle z okroglih pletilnih strojev, a tudi s ploskih in rašel pletilnih strojev. Že taka razdelitev nam da veliko artiklov. Če dodamo temu še to, da so pleteni iz bombaža, polyamida, poliestra, poliacrilonitrila, poliuretana, posebno pa še iz mešanic zgoraj navedenih surovin, je jasno, da navadna kad z vitlom, ki je osnova strojnega parka v barvarni, ne more več kvalitetno ustrezati našemu proizvodnemu programu.

V svetu se danes izdelujejo v glavnem stroji, ki so namenjeni specializirani proizvodnji, kot na primer: stroji za barvanje pletiv iz ravnopletilnih strojev ali pa za barvanje cevastih pletiv. Vendar se je razvil v zadnjih dveh letih poseben tip stroja, ki naj bi bil vsestransko uporaben. Tudi druge svetovne tovarne so morale postati vse bolj elastične, če so hotele uspevati na tržišču in so se morale prilagoditi hitri spremembi proizvodnje. Zato je prišlo do stroja, ki je poznan pod imenom overflow. Posamezne tovarne, ki stroj izdelujejo, so mu dale seveda drugačno ime.

V osnovi je stroj izdelan tako, da je, enostavno povedano, kombinacija kadi z vitlom in klasičnega Jeta (Jet je stroj, v katerem se premika material skozi šobo). Torej vsebuje stroj overflow šobo in vitel, ki zagotavlja varen premik materiala.

Uporaben je za barvanje pletenin od 40-700 g/m². Izdelujejo ga v obliki enakostraničnega trikotnika. Popolnoma je zaprt in lahko barva do 135 stopinj Celzija, tako da je uporaben tudi za vse artikle na osnovi poliestra. Posebna črpalka zagotavlja zelo hiter premik kopele, z vitlom pa dosežemo zelo hiter premik materiala, tudi do 400 metrov v minuti (odvisno od vrste materiala, ki ga barvamo). Prav ta hitrost materiala zagotavlja enakomerno obarvanje in dober izkoristek barvil ter kemikalij (premik blaga v naši kadi je približno 30 metrov v minuti). Stroj barva v flotnem razmerju (odnos suhega materiala v kilogramih nasproti floti v litrih) 1:8 do 1:10. V kadi je to 1:20, kar pomeni, da je najmanj za polovico manjša poraba vode, poleg tega pa tudi manjša poraba kemikalij, ker se le-te računajo v glavnem glede na količino vode. Zaradi boljšega izkoristka barvil je njihova poraba manjša za 10-12 %, odvisno tudi od vrste barvil. Stroj je opravljen s programiranim dodajanjem količine vode, tako da lahko po prvi partiji vnaprej določimo njeno porabo. Stroj se odlikuje tudi s hitrim gretjem in hlajenjem barvne kopele. Grejemo ga lahko s hitrostjo 6 stopinj Celzija v minuti, ohlajamo pa ga lahko s hitrostjo 4 stopinj Celzija v minuti. Za nas je posebno pomembno programirano hlajenje, ker nam to omogoča odpravljanje lomov sintetičnega materiala, kar pa je na kadi nemogoče odpraviti. Kapaciteta stroja je sicer odvisna od materiala, ki ga barvamo, vendar je najmanj 900 kilogramov v eni izmeni.

Pravic naj nas ne bo strah

Kot predsednika delavskega sveta me ljudje marsikaj vprašujejo. Potem skupno prelistamo samoupravne akte in skušamo najti pravičen odgovor na vprašanje, ki največkrat zadeva pravice posameznih delavcev. Ko se takole pogovorimo, navadno slede še pripombe, da ni treba o pogovoru nikomur ničesar povedati, da ga je zadeva le takole površno zanimala in če se je že zgodila nepravilnost, naj pač ostane pri njej, saj nima smisla reševati stvari, ker ti lahko vse skupaj prej škoduje kot koristi.

Takole mišljenje pa je gotovo prej zmotno kot pravilno, kajti od vsakega posameznika je odvisno, kakšni bodo naši medsebojni odnosi. Samoupravne akte smo sprejeli in podpisali zato, da upoštevamo njihove člene, ne pa, da se nam knjižice praše po policah ali gnijejo kje na odpadu. In čim dlje in globlje bo prodrla v nas misel, da je najpametneje molčati, toliko hitreje se lahko zgodi, da bodo nepravilnosti naraščale in da bodo dobili posamezniki krila, kot temu pravijo preprosti ljudje. Da pa je misel o molčanju že zasidrana v nas, kaže molčanje na najrazličnejših sestankih in zborih. V gostilni ali doma pa se razvije žolčno govorjenje, ki ga navadno opravičimo z besedami: „Saj bi povedal to tudi na sestanku, pa se ne splača. Tako in tako bo tako, kot bodo rekli in naredili oni.“

Ljudje smo zmeraj manj goveči in kaj hitro smo pripravljene spremeniti svoje mišljenje, samo da lahko naša reka življenja

teče dalje brez pretresov in brez večjih sprememb. Zadovoljni smo z življenjem, kakršnega imamo. Zadovoljstvo v lastnem salu pa ne prinaša napredka, ne napoveduje novih, svežih človeških odnosov in ne dovoljuje razreševanja nasprotij, ki se porajajo in s katerih odstranitvijo smo resnično prišli do nove vrednosti.

Nas torej želja po navideznem lastnem miru sili k nerazčiščevanju nastalih nesoglasij, nepravilnosti, problemov? Gotovo to ni niti najmanjša sled samoupravljanja.

T. G.

V TOZD Konfekcija Mirna peč imajo sodobno kuhinjo, v kateri kuharice pripravljajo okusne in izdatne malice. Na posnetku, ki ga je za Vezilo prispeval naš vestni in marljiv sodelavec Pavle Riznič, pa vidite, kakšna je mirnopaška kuhinja.

Iz osnutka programa dela sveta ZK Beti

Svet ZK Beti se je uveljavil v praksi kot mesto, kjer OO ZK obravnavajo najpomembnejša skupna vprašanja ter laže in enotneje rešujejo zamotane pojave in pereče probleme v delovni organizaciji.

Svet ZK Beti šteje štirinajst članov in usklajuje politično delovanje osmih OO ZK. Stališča, ki jih sprejme svet ZK, postanejo obvezna za vse OO ZK, ko jih sprejmejo na svojih sestankih. Tako je nastal tudi novi osnutek kratkoročnega programa za leto 1976, ki bo dan v obravnavo in potrjitev vsem OO ZK. Iz njega povzema naslednje:

— Na ravni delovne organizacije morajo osnovne organizacije razvijati enotnejšo in usklajeno idejnopolitično dejavnost. Zato nosijo osnovne organiza-

cije v TOZD tudi odgovornost za delo sveta ZK. Vodstvo in člani OO ZK morajo preprečevati, da bi se organizirano delovanje na ravni delovne organizacije izrodilo v jalovo in neučinkovito razpravljanje ali pa v instrument vodstvenih struktur.

— Vsak član ZK mora biti aktiven tudi v drugih družbenopolitičnih organizacijah, v mladinski organizaciji in sindikatu, v krajevnih skupnostih in drugih samoupravnih skupnostih. O članih, ki niso aktivni ali pa nočejo prevzemati posameznih funkcij oz. dolžnosti, je treba takoj razpravljati in ukrepati v skladu z določili statuta ZKS in ZKJ.

— Idejnopolitično izobraževanje mora zajeti vse člane ZK z različnimi oblikami idejnopolitičnega usposabljanja komunistov.

— Vse OO morajo do 30. VI. 1976 prevzeti ureditev marksističnih koticov v TOZD in skrbeti za popularizacijo temeljne marksistične literature. Vsak član ZK pa je še posebej odgovoren za lastno idejnopolitično usposabljanje.

— Vsi seminarji, ki so bili uvedeni po sklepih zbora komunistov z dne 10. II. 1975 za delegate samoupravnih organov, se morajo do 1. IX. 1976 ponovno organizirati za novozvoljene delegate.

— Vodstvo OO je dolžno, da pripravi za svoje člane celovite informacije o vseh bistvenih

— Vodstva in člani OO morajo uveljaviti takšne metode

organiziranega delovanja, ki bodo omogočile aktivnost slehernega člana in ki bodo prispevale k večji učinkovitosti ZK. Poleg radnih sestankov osnovnih organizacij je potrebno razvijati tudi druge oblike in načine hitrega zbiranja in aktiviranja članov ZK ob posameznih problemih. Posebno pozornost in učinkovito spodbudo ter akcijo članov terjajo pojavi, ki so naperjeni proti samoupravljanju, proti enotnosti ZK in proti naši neuvrščeni politiki.

— Svet ZK obvezuje osnovne organizacije, da pri izpolnjevanju zahtevnih nalog dosledno uresničujejo stališča in sklepe V. in VI. seje CK ZKS ter da morajo izhajati iz kongresnih dokumentov. Vsaka OO mora do 20. VIII. 1976 ponovno oceniti idejnopolitične razmere v svojem okolju ter učinkovito reagirati na aktualne družbeno-ekonomske probleme.

Preobrazba srednjega šolstva

Izvršni odbor RK SZDL je na seji 25. 2. 1976 sprejel sklep o organiziranju javne razprave o preobrazbi srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje (od 5. marca do 31. maja).

Razprave naj predvsem razrešujejo — sprejemajo stališča:

— mreža vzgojno izobraž. organizacij

— integracija izobraževanja z združenim delom

— organizacija novih tipov vzgojno-izobraževalnih organov (centri za usmerjeno izobraževanje)

— pedagoški kadri

— pridobivanje delavcev (iz OZD)

Pri usmerjenem izobraževanju gre za kompleksno oblikovanje človeka za določeno delo v združenem delu.

Pri oblikovanju pedagog. — didaktičnega modela reformiranega srednjega šolstva se omejujemo predvsem na vzgojo in izobraževanje doraščajoče generacije in pripravljamo model za izobraževanje ob delu (specifično izobraževanje zaposlenih).

Urediti nomenklature poklicev. Verificirati profile poklicev.

Narediti je potrebno načrt o tem, kakšne kadre potrebujemo v posameznih dejavnostih in načrt razvoja vzgojnoizobraževalne dejavnosti.

Narediti je potrebno načrt o tem, kakšne kadre potrebujemo v posameznih dejavnostih in načrt razvoja vzgojnoizobraževalne dejavnosti. Predlog o preobrazbi srednjega šolstva je nastal na podlagi

— preučevanja družbeno-političnih dokumentov o vzgoji in izobraževanju

— nomenklature poklicev in profilov poklicev za določene dejavnosti, ki se izobražujejo v sedanjih srednjih šolah,

— izkušnji pri izdelavi učnih načrtov za posamezne vrste šol ter pri integracijskih procesih na področju srednjega šolstva,

— analiz in laboratorij Zavoda za šolstvo SR Slovenije o posameznih vprašanih vzgoje in izobraževanja,

— kritične analize stanja v sedanjem srednjem šolstvu v SR Sloveniji,

— primerjalnih preučevanj sprememb v drugih vzgojno-izobraževalnih sistemih v svetu in drugod.

Predlog se omejuje na pedagoško-didaktični model in programsko strukturo srednjega šolstva kot sestavni del usmerjenega izobraževanja in vsebuje:

1. Načela za preobrazbo srednjega šolstva v usmerjeno izobraževanje izhajajoč iz ustave SFRJ in SRS, ki določata v temeljnih načelih splošni družbenopolitični smoter vzgoje in izobraževanja.

Celotna vzgojnoizobraževalna dejavnost se mora odločno usmeriti k vzgoji in izobraževanju za delo in z delom. Delo je učenje in nezamenljiva sestavina vzgojnoizobraževalnega procesa. V samoupravni socialistični družbi vzgajamo samoupr. za samouprav. Vzgoja in izobraževanje sta samoupravno org., sta sestavni in neotuljivi del združenega dela.

Izhodišče celotne zasnove vzgojnoizobraževalnega sistema je stalnost izobraževanja.

Delovnem človeku je treba omogočiti, da bo imel vso delovno dobo možnost za izobraževanje, poklicno usposabljanje in izpolnjevanje ob delu in za delo.

Vzgojnoizobraževalni sistem mora biti demokratičen, odpravlja naj socialne in druge razlike pri možnosti šolanja.

Vzgojnoizobraževalni sistem mora zagotavljati horizontalno in vertikalno povezanost vzgojnoizobraževalnih programov in organizacije vzgoje in izobraževanja.

2. Nusklajenost sedanjega srednjega šolstva z družbenimi potrebami: upoštevati pozitivne elemente in odpraviti pomanjkljivosti, ki so:

— posamezne vrste srednjih šol (gimnazije, teh. pokl.) se že na začetku institucionalno močno razlikujejo in ne dajejo enakih možnosti za nadaljnje izobraževanje v skladu s sposobnostmi in interesi učencev;

— programska nepovezanost med osnovnim, srednjim in visokim šolstvom;

— negativna selekcija učencev srednjih šol;

— prešibka usmerjenost srednjih šol; — prenatrpanost učnih načrtov v srednjih šolah in kopičenje učne snovi (enciklopedizem, historizem);

— prešibka povezanost združenega dela s sedanjim srednjim šolstvom in pomanjkljivo načrtovanje kadrovskih potreb.

3. Oris usmerjenega izobraževanja — načela:

— zagotoviti skupno višjo raven vzgoje in izobražbe vsem učencem, ki nadaljujejo izobraževanje po osnovni šoli

— funkcionalno je treba povezati vse stopnje vzgoje in izobraževanja, izoblikovati moramo prožen, vertikalno in horizontalno povezan in enovit vzgojnoizobraževalni sistem, v katerem bo na temeljnem izobraževanju temeljilo usmerjeno izobraževanje;

— temeljna usmeritev usmerjenega izobraževanja mora biti: vzgoja za delo, iz dela, ob delu in na delu.

V učnih načrtih na začetku usmerjenega izobraževanja je treba zagotoviti skupno vzgojno izobraževalno osnovo. Doseganje razvrščanje poklicev temelji na delitvi poklicev na umske in ročne.

Dualizem je odsev tradicionalne preteklosti. V letu 1964 so bile v nomenklaturi odpravljene nekatere pomanjkljivosti, so prav tu velike pomanjkljivosti, ki se bodo morale enotno rešiti v jugoslovanskem merilu.

4. Zasnove programske strukture reformiranega srednjega šolstva: Nova programska osnova

a) skupna programska osnova 70 %

— jezikovna in umet.

— družb. ekonom.

— nar. matem. proizv. tehn., telesno vzg., obramba;

b) primarne programske usmeritve 30 %

— proizv. teh.

— nar. mat. in proizv. teh.

— nar. mat. jezik. in proizv. teh.

c) finalne programske usmeritve se gradijo na skupni programski osnovi

d) fakultativni programi

5. Načela za oblikovanje programov in njihova vloga: novi programi, kadri, nov način ocenjevanja.

6. Organizacijska reforma srednjega šolstva (tu je mišljena nova mreža vzgojnoizobraževalnih organizacij).

7. Pedagoški kadri, katerih precej primanjkuje, zato je potrebno takoj izobraževati tovrstne kadre.

8. Pogoji za reformo srednjega šolstva.

To so na kratko podane glavne misli gradiva.

Javni razpravi o usmerjenem izobraževanju, ki se je po vsej Sloveniji začela marca, smo se pridružili tudi v „Beti“. Beseda je tekla o predlogu slovenskega projekta, ki, enako kot v drugih republikah, deli usmerjeno izobraževanje v dva dela. Prva etapa naj bi bila splošnega značaja in bi v dveh letih vsem učencem dala skupne osnove splošnega družbenega, humanističnega in tehničnega znanja, ter že nakazala osnovne smeri poklicnega izobraževanja.

Druga etapa, ki časovno ne bi bila omejena (izobraževanje bi trajalo po zahtevnosti poklicev), naj bi posredovala strokovno izobrazbo za posamezne poklice. Projekt zvesto sledi resolucijam 10. kongresa ZKJ in 7. kongresa ZKS.

Nova zasnova naj omogoča učencem, da bodo mogli brez večjih težav nadaljevati šolanje kjerkoli in da si bodo pridobili tako poklicno izobrazbo, ki jim bo dajala enake možnosti zaposlovanja.

V dosedanjem sistemu so bile poklicne šole še vedno v neenakopravnem položaju s štiriletno šolo (gimnazije, teh. šole).

Absolventi prve so bili „tehniki“, druge pa „poklicni delavci“, kar seveda v mnogem vpliva na dohodek in možnost nadaljnega izobraževanja. V marsičem se še kažejo nesoglasja, ki jih bo treba uskladiti.

In kaj mislijo v „Beti“ in drugih delovnih organizacijah v Metliki? Prav gotovo ima Metlika pogoj za prvo fazo (9. in 10. leto) usmerjenega izobraževanja in to bomo morali vsi organizacijsko in kadrovske podpreti in razvijati, če bomo hoteli, da bomo v bodoče vsaj nekatere poklice (kadre) izobraževali doma in jih tako tudi zagotovili kadrovskim potrebam delovnih organizacij v Metliki.

Več poudarka bodo morale dati nekatere delovne organizacije izobraževanju ob delu, kajti le tako se bo izboljšala kvalifikacijska struktura zaposlenih.

OZD „Beti“ soglaša in je za razvoj centra v Metliki, vendar bo treba za to zainteresirati še ostale delovne organizacije na Dolenjskem in najti skupno pot za izobraževanje potrebnih kadrov.

DRAGICA NENADIČ

Pljučni rak

MED VZROKI NAGLEGA NARAŠČANJA TE BOLEZNI JE VSEKAKOR KAJENJE CIGARET

Obolevanje za pljučnim rakom je v zadnjih desetletjih močno naraslo. Naj navedem le nekaj statističnih podatkov. Pred 50 leti je bil pljučni rak prava redkost. Kratek podatek iz ZDA: leta 1930 je umrlo v tej deželi za pljučnim rakom 2837, leta 1950, torej 20 let pozneje pa že 18.313 ljudi. Te številke nam povedo, da je smrtnost zaradi tega obolenja narasla v 20 letih za 500 odstotkov. V Sloveniji je leta 1966 zbolelo za pljučnim rakom 410 ljudi, to je 11 % od vseh obolelih za rakom. Od tega je bilo 17 % žensk, to je slaba šestina. Za nobeno drugo vrsto raka ni obolevanje tako naraslo kot prav za pljučnim rakom. Očitno je, da za pljučnim rakom mnogo pogosteje obolevajo moški kot pa ženske. Po statistikah je razmerje med spoloma 7 : 1 v korist žensk.

Kje so vzroki tako naglega naraščanja te bolezni? Vse statistike dolžijo za ta porast vse večje število kadilcev cigaret. Pri izogrevanju le-teh namreč nastajajo snovi, kot sta benapiren in benacetracen, ki pri laboratorijskih poskusih pozročijo raka na poskusnih živalih. Pri posameznem kadilcu ni mogoče napovedati, ali bo sploh in kdaj bo obolal za pljučnim rakom. Raziskovalci pa so si edini v tem: čim dalj traja kajenje in čim večja je dnevna količina pokajenih cigaret, tem večja je možnost obolenja za pljučnim rakom.

Pregledi kadilcev so pokazali, da imajo ti na sluznicah dihalnih organov spremembe, ki jih pri nekadilcih ni. Te spremembe štejemo za predrakave, to se pravi, da se iz njih lahko razvije rak. Po mnenju strokovnjakov kajenje cigar in pipe ni tako nevarno, ker taki kadilci ne vdihavajo tako globoko dima kot kadilci cigaret. Napotek je tak: tudi dolgoletni kadilec zmanjša možnost, da bi zbolel za pljučnim rakom, če preneha kaditi. Najbolje pa je, da sploh ne začnemo kaditi, kajti kajenje pospešuje nastanek pljučnega raka, kakor tudi drugih obolenj, predvsem obolenj srca in ožilja!

Povzročitelje pljučnega raka iščemo tudi drugod. Vemo, da je obolevanje dva- do štirikrat pogost-

nejše v mestih kot na deželi. To pripisujemo zraku v mestih, ki ga onesnažuje industrija in velik promet. Pred nekaj desetletji so mislili, da je tuberkuloza marsikdaj predhodnik pljučnega raka. Toda čas je pokazal, da upadanje tuberkuloze ne gre v korak z naraščanjem pljučnega raka. Ne moremo reči, da so nepomembna razna kronična, t.j. dolgotrajna vnetja v samih pljučih in sapnikovih vejah ter vejicah. Ta obolenja stalno dražijo sluznico, ki je tako bolj dovzetna za razvoj raka.

Pljučnega raka se da hitro spoznati ali pa tudi zelo težko. Želimo si, da bi ga spoznali čimprej. V zgodnjem stanju so znamenja neznanja. Najpomembnejše znamenje je kašelj. Ta se pojavlja tudi pri drugih kroničnih obolenjih pljuč in sapnikovih vej, npr. pri bronhitisu. Znan je dolgoletni kašelj kadilcev, zlasti jutranji. V tem primeru nam postane sumljiva vrsta kašlja. Če se ta spremeni, bodimo pozorni. Če opazimo krvav izcedek je to resno opozorilo, da moramo k zdravniku, čeprav krvavkast izpljunek lahko povzročajo tudi druga obolenja. Drugo pomembno znamenje je težko dihanje, ki se pojavlja tudi, če bolnik miruje, ter je žvižgajoče in ostro. Pomembno znamenje je tudi bolečina v prsih, ki je podobna zbadanju in se pri kašljanju poveča. Neredko se pridruži pljučnemu raku pljučnica. Vsa znamenja, kot so npr. temperatura, znojenje, spremembe v krvi, govorijo v prid vnetju. Rentgenski pregled po preboleli pljučnici pa nam odkrije rakavo obolenje. Ne trdimo, da je vsaka pljučnica posledica ali znanilec raka. Še zdaleč ne! Vendar ni nikdar odveč temeljit pregled po prestani pljučnici. Vidimo, da znamenja začetnega pljučnega raka niso zelo značilna. Zato naj nas nekaj tednov trajajoči kašelj opozori, da gremo k zdravniku. Najpametneje je, da si damo po 45. letu starosti vsaj vsako leto enkrat pregledati pljuca.

Moderna medicina ima na voljo že dokaj zanesljive metode, da lahko ugotovi to bolezen. Najpreprostejši je rentgenski pregled in slikanje pljuč. Na sliki vidimo dostikrat zasenčenje, ki ga povzroča tumor, ko bolnik nima še nobenih težav. Če nam rentgenska slika zbudi sum, da gre za rakavo obolenje, izberemo še druge diagnostične postopke. Najvažnejša je bronhoskopija. Pri tej preiskavi s posebno napravo pogledamo v sapnico (bronchus) in njene bližnje veje. Tako neposredno vidimo tumor in ga tudi košček odrežemo za mikroskopski pregled. Rezultat pregleda izrezanega tkiva pod mikroskopom je zelo zanesljiv. Večkrat pa leži tumor globoko v pljučih in ga z omenjeno napravo ne moremo videti. V tem primeru nam pogosto pomaga bronhografija, sapnico in njene veje napolnimo s kontrastnim sredstvom, da postanejo pri rentgenskem slikanju vidne. Tako lahko vidimo mesto, kjer rakavo tkivo zapira sapnico. Zelo nam pomaga tudi pregled celic v izpljunku ali v brisu sluznice, ki ga napravimo pri bronhoskopiji. S površine tumorja se namreč luščijo rakave celice, ki jih pod mikroskopom lahko spoznamo.

Pljučnega raka najbolj zanesljivo pozdravimo z operacijo. Žal, čisto to ni mogoče, ker pride bolnik pozno na zdravljenje ali pa nam druge okoliščine ali obolenja preprečijo, da bi bolnika operirali. Drug način zdravljenja pa je obsevanje z rentgenskimi ali gama žarki, s katerim dosežemo mnogokrat zadovoljivo izboljšanje, včasih pa tudi dokončno ozdravljenje.

dr. ZDENKA PODGORNİK,
specialist radio-terapevt

Rak na želodcu

Rak želodca je po svetu, pa tudi pri nas pogostno obolenje. V Sloveniji zabeležimo blizu 600 novih primerov na leto. To obolenje je pri nas na drugem mestu po pogostnosti med vsemi rakavimi obolenji: pri ženskah za rakom na dojki, pri moških pa za rakom na pljučih.

KAJ VEMO O VZROČNOSTI

Vzroki za nastanek raka na želodcu niso znani. Zelo verjeten pa je vpliv prehrane in navad pri prehranjevanju. Podlaga za tako domnevo je zelo različna pogostnost te vrste raka v raznih deželah, ki se razločujejo med drugim tudi po vrsti prehrane prebivalcev. Zanimivi so podatki, da upada pogostnost raka na želodcu z naraščanjem življenjskega standarda – to pripisujemo spremeni načinu prehranjevanja. Med škodljivimi vplivi, ki so verjetno pomembni za razvoj raka, navedajo tudi uživanje koncentriranih alkoholnih pijač, prekajenega mesa, ostrih začimb in kajenje. Tudi pomena dednosti ne smemo zanemariti. Pri sorodnikih ljudi, ki so oboleni za rakom na želodcu, se pojavlja to nevarno obolenje štirikrat pogosteje kot pri drugih ljudeh.

Na Japonskem, kjer je rak na želodcu najpogostnejši na svetu, so pri preučevanju življenjskih in prehranjevalnih navad opazili zanimivo zvezo med uživanjem začimb in močno soljeno hrano ter rakom na želodcu. Ugotovili so tudi, naj bi tudi vsakodnevno uživanje mleka bila nekakšna zaščita pred rakom na želodcu. V zadnjih letih so namreč opazili tudi na Japonskem upadanje pogostnosti te bolezni – začetek tega pojava sovпада s časom, ko si je mleko šele pričelo utirati svojo pot v vsakdnevni jedilnik Japoncev. Take podatke nam nudi statistika. Na videz nerazumljivo zvezo med začimbami, žganjem, kajenjem in možnostjo, da zbolimo za rakom na želodcu na eni strani ter mlekom in možnostjo, da se tej nevarni bolezni izognemo na drugi strani, pa si lahko razložimo takole: žganje in pretirano začinjena hrana povzročajo zaradi draženja lahko vnetje želodčne sluznice – to pa je že sprememba, ki velja za predrakavo. V določenih primerih namreč lahko iz vnetno spremenjene in stanjšane sluznice vznikne rak. Med predrakava obolenja štejemo tudi izrastke želodčne sluznice – polipe ter čire na želodcu in pojave, ki jih spremlja zmanjšanje kisline v želodčnem soku. Pri ljudeh, ki imajo premalo kisline, je verjetnost, da bodo zboleli za rakom na želodcu, desetkrat večja kot sicer. Devetdeset odstotkov bolnikov ima takrat, ko postavimo diagnozo – rak na želodcu, znižano količino želodčne kisline. Pri vseh teh spremembah je začetna hrana pomemben vzročni dejavnik.

ZNAMENJA BOLEZNI

Odvisna so od oblike raka na želodcu in mesta, kjer se je razvil. Znamenja so zelo raznolika, številna in neznatna. Enaka znamenja lahko dajejo tudi druga obolenja. Najznačilnejša je povezava raznih motenj, ki jih bomo našli, njihovo vztrajno ponavljanje ter naraščanje njihove jakosti. Zaradi preglednosti bomo razdelili znamenja v tri skupine:

1. splošna znamenja – težko opredeljivo upadanje zdravja in živ-

ljenjske moči, utrujenost, slabost, hujšanje, bledota, izguba apetita;

2. znamenja, ki so podobna bolezenski sliki pri čiru na želodcu – bolečine v žilici, v povezavi ali brez nje z obroki hrane in se lahko zčasno pomirijo po zdravljenju z dieto in s sredstvi zoper kislino;

3. neznačilna bolezenska znamenja, ki kažejo na obolenost prebavil, kot so npr. izguba apetita, včasih samo za nekatere jedi kot je npr. meso, občutek teže v želodcu, napenjanje, bljuvanje, „slaba prebava“, motnje v požiranju, slabost, bolečine pri srcu, črno blato. Vse prerači se ljudje ob takih znamenjih tolažijo, da so si pokvarili želodec s slabo hrano in odlašajo s pregledom pri zdravniku. Znamenja raka na želodcu res niso značilna prav za to bolezen, vendar nam mora to, da težave dlje trajajo in da se celo stopnjujejo, vzbuditi sum, da gre za nevarno obolenje ter nas napotiti pravočasno na zdravniški pregled.

Zapomniti si moramo, da ne smemo nikoli sami zdraviti tako imenovane „slabe prebave“ in želodčnih težav, če trajajo dalj kot kak teden. Posebno pri ljudeh, starejših od 40 let so taka znamenja kaj rada znanilci raka. Samo skrben zdravniški pregled, laboratorijske in rentgenske preiskave ter pregled notranjščine želodca s posebnim optičnim instrumentom nam lahko zanesljivo razjasnijo naravo težav.

ZDRAVLJENJE

Raka na želodcu lahko sedaj ozdravimo le s pravočasno operacijo. Da je operacija sploh tehnično izvedljiva, mora priti bolnik v roke kirurga takrat, ko je zlohota račša še omejena na sam želodec in še ni prišlo do vraščanja rakavega tkiva v sosednje organe ali velike čre. Pri operaciji skuša kirurg odstraniti oboleni del želodca z okolišnimi bezgavkami vred. Izkazalo se je, da je bistven dejavnik, ki odloča o možnostih bolnika, da bo preživel pet let po operaciji ta, ali so bili v času operacije že prisotni zasevki rakavega tkiva v bezgavkah ob želodcu. Le 5 – 14 % bolnikov z zasevki v bezgavkah preživi pet let po operaciji, medtem ko je odstotek za bolnike, pri katerih je bil rak še omejen samo na želodec, 57 %. Vse ostale metode zdravljenja so pri raku na želodcu mnogo manj uspešne kot operacija. V novejšem času imamo na voljo posebna zdravila, ki zavirajo razrast rakavih celic – tzv. citostatike. Žal pa so ta kemična sredstva uspešna le pri približno 20 % bolnikov in to le za kratek čas 2-6 mesecev.

Zdravljenje samo z obsevanjem je pri raku na želodcu neuspešno. Uporabljamo ga le za olajšanje težav bolnikov, ki imajo zasevke v kosteh. Nekateri avtorji poročajo o uspehu z istočasno kombinacijo citostatikov in obsevanjem pri obsežnem raku na želodcu, ki ni odstranljiv z operacijo.

Odstotek bolnikov po tej metodi, pri katerih se je tumor zmanjšal, je bil pomembno višji kot pri onih, kjer so uporabili le obsevanje ali le citostatike. Poleg tega se je tudi podaljšalo preživetje teh bolnikov.

Kljub tem ohrabrujočim podatkom imamo na sedanji stopnji znanja v medicini v boju z rakom na želodcu eno samo zanesljivo orodje, ki lahko privede do ozdravljenja bolezni, t.j. pravočasno operacijo. Zato velja ponovno opozoriti na odločilen pomen zgodnje ugotovitve te bolezni.

Vsako odlašanje pomeni zmanjšano možnost za ozdravljenje.

doc. dr. MARIJA AUERSPERG

Člani mladinskega kluba so pripravili zelo uspelo tekmovanje z naslovom Cankar in mi. Gledalci so bili v glavnem mladi ljudje, kar je še posebej razveseljivo. Na kvizu je zmagala ekipa Beti. Za v jeseni pa pripravljajo prireditev, posvečeno 50-letnici smrti Srečka Kosovela. (Foto: Jurij Matekovič)

Kam gremo na dopust

Tik pred vročimi pasjimi dnevi smo in misli se nam vedno bolj obračajo k dopustom. Zato smo se odločili, da povprašamo sodelavce:

– Kam boste šli na dopust?
– Kje ste dopustovali lani in kako je bilo?

– Menite, da je za preživitev dopustov v naši delovni organizaciji dovolj dobro poskrbljeno?

JANA JAKOVAC, pletilka v TOZD Pletilnica: Od 6. do 27. junija bom na delovni akciji v Suhi krajini, nato bom delala štirinajst dni v Beti, končno pa bom odšla na dopust. Čas dopusta bom preživela doma v Črnomlju, kopa pa se bom na Primostku in v Podzemlju, kamor poleti najraje zahajam. Na morje letos ne bom šla, ker bi si rada prihranila nekaj denarja za nadaljnji študij na srednji tekstilni šoli.

Lani smo šli po končani šoli na izlet v Italijo in v Sečo, nato pa sem letovala štirinajst dni v Kopru z očetom in materjo. Med dopustom je bilo zelo lepo. Menim, da je v naši delovni organizaciji dobro poskrbljeno za dopustovanje, posebno še glede izbire krajev.

SLAVO MIKEŠIČ, delavec v TOZD Pletilnica: Ker gradim hišo, bom preživel dopust doma. Na morje niti pomisliti ne morem, ker moram paziti na vsak dinar. Na pravem dopustu nisem bil že dobra štiri leta, ker ves dopust porabim za gradnjo hiše. Menim, da je naša organizacija dobro poskrbel za dopustovanje, le cene se mi zdijo nekoliko previsoke.

ANGELCA MATKOVIČ, tekstilni tehnik v TOZD Barvarna: Letos bom šla z možem in hčerko za teden dni v Labin. Stanovali bomo pri sorodnikih in tako ne bomo porabili preveč denarja.

Lani je bila hčerka bolna, pa nismo šli nikamor. Kljub temu pa je bilo lepo. Če ne bi imela možnosti stanovati pri sorodnikih, bi si izbrala za letovanje eno od letoviških mest, v katerih organizira letovanje naša delovna organizacija. Menim, da so letoviški kraji posrečeno izbrani, a tudi cene niso pretirane.

NEVENKA JUDNIČ, konfeksionar v TOZD Konfeksija: S starši bom pre-

živela deset dopustniških dni na otoku Krku. S seboj bomo vzeli šotor. Tudi lani smo bili skupaj, in sicer na otoku Pagu. Imela sem se odlično, le sonce me je preveč ožgalo.

Za dopustovanje je v Beti v glavnem dobro poskrbljeno, vendar menim, da bi morali izbrati kak letoviški kraj v planinah in ne samo na morju.

ANA ŠANDOR, delavka v TOZD Konfeksija: Ker nisem preveč dobrega zdravja, bom preživela dopust kar doma, a tudi denarja nimam, da bi lahko dopustovala kje ob morju, kjer so zelo visoke cene.

Lani sem preživela dopust pri starših in sem jim pomagala pri kmečkih opravilih. Tako mi je nepotrebno odgovoriti na vprašanje, kako sem se imela. Mislim, da je za dopustovanje v redu poskrbljeno, le cene se mi zde pretirane. Morda bi lahko delovna organizacija prispevala še kaj več denarja.

MARKO KRAŠEVEC, kemijski tehnik v TOZD Barvarna: Letos bova odšla na dopust skupaj z bratom v Zadar, kjer bova stanovala v avtomobilski prikolici, v kampu tovarne IMV iz Novega mesta.

Lani sem dopustoval pod šotorom. S tremi prijatelji smo se odpeljali v Pakoštane. Bilo nam je zelo lepo. Za dopustovanje je še posebno letos dobro poskrbljeno. Letoviški kraji so izbrani posrečeno, tudi cene niso pretirane. Kljub temu pa nad takšno obliko dopustovanja nisem preveč navdušen, ker se bolj sprostim, če grem dopustovat med neznane ljudi.

BRANKA LUKINIČ, ekonomski tehnik v DSSS: Dopust bom preživela v Šibeniku, kjer imam prijatelje, pri katerih bom tudi stanovala.

Lani sem bila s prijatelji v Rovinju, kjer smo se imeli zelo lepo. Na splošno je za dopustovanje v Beti dobro poskrbljeno. Vendar pa so ljudje, tudi sama sodim mednje, ki med dopustom radi vidijo tudi druge, nepoznane obraze. V redu bi bilo, če bi se povrnili del stroškov tudi tistim, ki se ne odločijo za letovanje v krajih, ki jih izbere naša delovna organizacija.

JANEZ ŽELE

Problem pasivnega kajenja na delovnem mestu

V vsesplošno akcijo za zmanjšanje škodljivega kajenja se vključujemo tudi mi z naslednjim prispevkom.

V zadnjem času veliko govorimo o povezanosti med kajenjem in zdravjem in že ničkolikokrat je bilo dokazano, da je kajenje zdravju škodljivo. Vendar bomo danes zastavili vprašanje „pasivnega kajenja“, kar pomeni vdihavanje sestavin dima iz zraka zadimljenega prostora. Zanima nas, koliko lahko pasivno kajenje vpliva na zdravje nekadilcev. Bolezni kadilcev so v glavnem kronični bronhitis, zamašene arterije, večja možnost infarkta, splošno povečanje smrtnosti kadilcev in druge. Raziskave za zaščito nekadilcev v delovnih prostorih so pokazale, da škodljive snovi, ki so v tobačnem dimu, lahko povzročijo bolezni ne samo pri kadilcih, ampak tudi pri nekadilcih s pasivnim kajenjem. Škodljive snovi tobačnega dima, predvsem ogljikov monoksid (CO), ogljikov dioksid (CO₂), katran in prah, ki bre skozi pljuča, vdihavajo tudi nekadilci z onesnaženim zrakom. Tobačni dim je lahko tako izvor neugodnega počutja, obolenja in zmanjšanja delovnega učinka. Posebno so v nevarnosti delavci, ki so že tako slabšega zdravja. Posebej pa je treba poudariti škodljivost tobačnega dima za nosečnice. Kajenje na delovnem mestu povzroča večjo utrujenost in s tem zmanjšanje produktivnosti. Tako lahko prihaja do večjih napak in poškodb in zato tudi do znatnih ekonomskih izgub. B. C.

Jeseňi bomo – ugotavljali

Sonce bo žgalo po materi Zemlji, da bomo zevali in se zalivali s pijačo, želeč si pogasiti žejo. Ob večerih bomo boljščali v svetilke, okoli katerih se bodo vrteli predstavniki mrčesa. Natararji bodo z belimi sukničji leno spraševali: „Želite, prosim?“ Temu pravimo turistična sezona. Kakšen dan bomo slišali tudi angleško, francosko ali trdo nemško govornico, ki bo zahtevala „slivovico“. Nemci so nori nanjo. Spravijo jo po grlu toliko, da bi krava crknila, če bi hotela tekmovati z njimi. Kaj bolj pretresljivega se v juliju in avgustu ne bo dogajalo, četudi sem v različnih perspektivah prebral, da je Bela krajina – ta deželica zlatih src – kot ustvarjena za razvoj turizma. Za ukvarjanje s turizmom, ki prinaša devize in denar nasploh: gostincem, tarna-jočim zaradi izgub, kmetom in celotnemu prebivalstvu. Perspektivi in življenje pa sta dva različna bregova.

Narava nudi lepoto, vse drugo naj bi dali ljudje, ki so v tem delu Slovenije zelo prijazni in ustrežljivi. Toda tega se ne da servirati na krožnik niti naliti v kozarec. In kaj lahko ponudimo tujcu, zabredlemu v naše kraje, razen belih brez, tople reke Kolpe, Belokranjskega muzeja in metliške črnine? Veliko! Toda za to se mora nekdo zavzeti, pljuniti v roke, kot pravimo. Pa pogledjmo, kako je.

Turistično društvo je bolj na papirju kot v življenju. Pri Flajšmanu, na pošti in v samopostrežbi lahko gost kupi razglednice. Lutke v narodnih nošah pa so naprodaj v knjigarni. In pika. Potem ga prepustimo tavanju brez športno-rekreativnih centrov, brez kulturnih prireditev, brez pravnje zabave. No, kakšen ples v soboto je še kje, a še ta prinaša izgubo, radi povedo gostinski delavci. Prostorov, urejenih za kampiranje, domala ni v Beli krajini, ker tudi cvenka za to ni. Table, ki bi opozarjale prihajajoče na zanimivost, so zbledele ali pa tako „mimi“, da jih opaziš le, če se z nosom zaletiš vanje.

So pa zato večji napisi z nakazanimi smermi proti Karlovcu, Novem mestu in obiskovalci kaj hitro slede smeri, zarisani na tablah.

Jesenj ugotavljamo, da smo spet zamudili eno od številnih turističnih sezon. T. G.

Plačevanje po novem

Zakon o zavarovanju plačil je v uporabi od 1. 4. 1976. Poravnavanje naših dolgov oziroma zavarovanje plačil poteka normalno. Dolgove poravnavamo na tri načine:

1. s plačilom v roku 15 dni po nastanku dolžniško-upniškega razmerja,

2. s čekom, tudi v 15 dneh po nastanku dolžniško-upniškega razmerja,

3. z indosiranjem (prenosom na upnika) menic, ki jih dobimo od naših kupcev za poravnava njihovih dolgov do nas.

Potrebe za izstavljanje lastnih menic sploh ni bilo, kar pomeni, da je likvidnost delovne organizacije dobra. Naši kupci (dolžniki) nam večje zneske v glavnem plačujejo z menicami, manjše pa z nakazili v roku 15 dni po nastanku dolžniško-upniškega razmerja. Plačevanje z menicami je postalo že normalno in je sedaj najbolj uporaben način plačevanja. Nekateri

kupci nam plačujejo s čeki ali pošiljajo garancije, s katerimi se garant zaveže, da bo plačal namesto dolžnika, če ta tega ne bo storil v roku 30 dni.

Z novim načinom plačevanja se je povečal koeficient obračunavanja sredstev med uporabniki družbenih sredstev in je tako postal večji del podjetij, ki so bila do nedavnega nelikvidna, likviden. To je pripomoglo k boljši likvidnosti poslovnih bank.

TONE TOMC

An ban, pet podgan

Bil je lep sončen dan in ob malici se je topim žarkom na asfaltni ploščadi pred tovarno nastavljal nekaj delavcev. Kramljali so o vsakdanjih stvareh, zmotil pa jih je vesel otroški vrišč in kmalu se je blizu njih ustavila gruča malčkov. Razposajeno so se odločili, da se gredo skrivalnice. „An ban pet podgan...“ je odmevalo po dvorišču in eden izmed otrok se je skrivil v veliko kartonsko škatlo, ki jih pred našo tovarno nikoli ni malo. Tisti, ki je moral iskati, je imel kar veliko dela in malčku v škatli se je sila imenitno zdelo, da je zmagal. Ko so otroci šteli že drugič, se je iz mesta zaslislal močan avtomobilski trušč, ki ga je povzročil že dokaj star fičko. Po ploščadi je pripeljal razmeroma hitro. Pred seboj je zagledal kartonsko škatlo in pospešil hitrost. Kar nenkrat pa se je avtomobilist premislil, kajti ustrašil se je, da bi bil lahko v papirnati oviri kakšen trd predmet. Ostro je zavrl, stopil iz vozila in brcnil v škatlo, takrat pa je k njemu pritekel malček, ga jezno pogledal in rekel: „Kaj brcate škatlo, kako pa se bomo skrivali...“ Avtomobilist je nekaj časa poslušal in ko je od dečka zvedel za njegovo skrivališče, je, vsaj tako so zatrjili delavci, ki so bili priča nenavadnemu dogodku, prebledel...

Prav gotovo, da konec ni zmeraj tako srečen. Verjetno je odveč razmišljanje, kaj bi se lahko zgodilo, če bi voznik fička pripeljal le nekaj minut prej. Prav gotovo pa je, da se bo posledaj izognil prav vsaki škatli, ki bi jo še pred kratkim s takim užitek-povozil.

BETKO IMA BESEDO

Tovariš Jože Šterk, vodja obrata družbene preskrbe, se pokaže iz svoje pisarne le tedaj, kadar pripravijo kuharice za malico kaj dobrega. Takrat hodi od mize do mize in vprašuje: „No, je bilo dobro?“ V nasprotnem primeru ga ni na svetlo.

Nekje v Franciji, tako sem vsajbral, obstaja društvo lenuhov, ki izdajajo tudi svoj časopis. Ker hočejo dokazati svojo resnično lenobnost, so papirji njihovega časopisa – prazni. Če se bomo do našega Vezila še naprej tako vedli, se lahko zgodi, da bo tudi naš mesečnik podoben časopisu društva lenuhov iz Francije.

Ko sem se za naše Vezilo pogovarjal z neko delavko, sem ji zastavil tudi vprašanje: „In vaš konjiček?“

„Doma nimamo konjička, je pa v hlevu krava, v svinjaku pa dva prašiča,“ mi je odgovorila.

Tekmovanje v slovenski košarkarski ligi se bo vsak čas končalo, boji pa postajajo vse bolj zanimivi. Naši košarkarji so v letošnjem prvenstvu v začetku začeli slabo, v zadnjih tekmah pa dokazujejo, da so še vedno dobra in nevarna ekipa, ki lahko premaga tudi ta čas najboljšo moštvo v slovenski košarkarski ligi. Na sliki: Jezerinac pri metu na koš, v ozadju pa ga spremljata visoki Švinger in letos izredno natančni strelec Lalič. (Foto: Janez Pezelj)

Delavske športne igre

Vsakomur je nujno potrebno, da se malo razgiblje in sprosti in tako veliko prispeva k svojemu zdravju in počutju doma in na delovnem mestu. S tem namenom so tudi organizirane sindikalne delavske športne igre, ki naj bi pritegnile čimveč delovnih ljudi.

Namenjene so predvsem tistim, ki se sicer ne ukvarjajo aktivno s kakim športom, kar dokazujejo tudi pravila, da igralci, ki so registrirani v kakem klubu, ne smejo nastopati v tisti disciplini. Za razliko od prejšnjih let potekajo letošnje delavske športne igre skozi vse leto. Na sporedu tekmovanj je veliko disciplin, da bi lahko tekmovalo čimveč ljudi.

V Beti smo se odločili še za tole novost: pred vsakim občinskim tekmovanjem je izbrimo tekmovanje med posameznimi temeljnimi organizacijami združenega dela. Zanimivo je, da je udeležba na teh tekmovanjih zelo velika. Predlagamo, da se ob zaključku iger podari najboljši TOZD pohvala v obliki pokala.

V prvem delu so bile odigrane ali pa še bodo naslednje discipline: šah, kegljanje, streljanje, rokomet, odbojka, atletika, plavanje, nogomet in namizni tenis. Potem bo sledil

drugi del in končno za občinski praznik podelitev pokalov. Plaket in priznanj najboljšim.

MARJAN PAVLOVIČ

Zahvala

Ob boleči izgubi očeta Matije Starešiniča se iskreno zahvaljujem OOS TOZD Konfekcija Metlika, delavkam in sodelavkam iz konfekcije za podarjene vence, izraze sožalja in spremstvo na pogrebu. Hvala vsem, ki so imeli mojega očeta radi. SLAVICA ŽUNIČ

Ureja uredniški odbor: Slobodanka Videtič, Stevica Medek, Dragica Nenadič, Milan Travnikar, Milan Bračika, Marjan Pavlovič, Ivan Brodarič in Ivan Biščan. Glavni in odgovorni urednik: Toni Gašperič, tehnični urednik: Janez Pezelj. Izdaja Belokranjska trikotna industrija Metlika. VEZILO izhaja enkrat na mesec v 1700 izvodih. Stavek, filmi in prelom Dolenjski list, tiska KNJIGOTISK Novo mesto.